

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 20.9.2011
COM(2011) 568 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL ȘI COMITETUL REGIUNILOR**

**Comunicare privind politicile UE și voluntariatul: recunoașterea și promovarea
activităților de voluntariat transfrontaliere în UE**

1. INTRODUCERE

Activitatea de voluntariat este creatoare de capital uman și social. Aceasta este o cale către integrare și ocupare a forței de muncă și un factor-cheie pentru îmbunătățirea coeziunii sociale. Mai presus de toate, voluntariatul transformă în acțiune valorile fundamentale ale justiției, solidarității, incluziunii și cetățeniei pe care este fondată Europa. Voluntarii participă la modelarea societății europene, iar voluntarii care lucrează în afara țării lor de origine participă în mod activ la construirea unei Europe a cetățenilor¹. Într-adevăr, activitățile de voluntariat sunt implicit legate de multe domenii ale politicilor Uniunii Europene – cum ar fi învățarea de-a lungul vieții, dezvoltarea rurală și sportul – adăugând o dimensiune importantă programelor Uniunii Europene.

Pentru toate aceste motive și pentru multe altele, anul 2011 a fost declarat ca fiind „Anul European al Activităților de Voluntariat care Promovează Cetățenia Activă”². Anul european conferă Comisiei Europene posibilitatea de a face un bilanț al voluntariatului în Uniunea Europeană și al contribuției acestuia la societate. De asemenea, acesta permite Comisiei să evalueze care sunt modalitățile în care Uniunea Europeană și statele membre pot facilita și promova voluntariatul, în special în situații transfrontaliere.

În urma prezentei comunicări și înainte de sfârșitul anului 2012, un raport de evaluare a rezultatelor anului va fi înaintat Parlamentului European, Consiliului, Comitetului Economic și Social European și Comitetului Regiunilor.

1.1. Definiția și situația datelor

Atunci când este vorba de voluntariat, fiecare țară dispune de noțiuni, definiții și tradiții diferite. Prin „voluntariat” se înțeleg toate formele de activități voluntare, formale sau informale. Voluntarii acționează de bună voie, în conformitate cu propriile lor alegeri și motivații și nu caută un câștig financiar. Voluntariatul este o călătorie de solidaritate și un mijloc pentru cetățeni și asociații de a identifica și aborda nevoile și preocupările umane, sociale sau de mediu. Voluntariatul este practicat, deseori, în sprijinul unei organizații nonprofit sau al unei inițiative care emană din sânul unei colectivități³.

Un studiu realizat de Comisie a estimat că, în 2010, aproximativ 100 de milioane de europeni erau angajați în activități voluntare. Dincolo de această cifră generală, participarea cetățenilor la activitățile de voluntariat variază în mod considerabil în interiorul UE⁴.

În numeroase state membre ale UE, adulții cu vârste cuprinse între 30 și 50 de ani sunt cei mai activi în domeniul voluntariatului, deși numărul tinerilor și al voluntarilor în vârstă este în creștere în întreaga UE.

Voluntariatul se desfășoară în multe sectoare. Cel mai important domeniu pentru voluntariat este sportul, urmat de asistența socială, protecția socială și sănătatea. Alte sectoare cuprind

¹ Raport privind cetățenia UE în 2010 – „Eliminarea obstacolelor în calea drepturilor cetățenilor UE”, COM(2010) 603 final din 27 octombrie 2010.

² Decizia nr. 37/2010/CE a Consiliului privind Anul European al Activităților de Voluntariat care Promovează Cetățenia Activă (2011) din 27 noiembrie 2009, JO L 17, 22.1.2010, p. 43 - 49.

³ Ibidem

⁴ „Voluntariatul în Uniunea Europeană” (GHK 2010).

justiția, cultura, educația, tineretul, mediul și combaterea schimbărilor climatice, protecția consumatorilor, ajutorul umanitar, politica de dezvoltare și egalitatea de șanse.

Voluntariatul are, de asemenea, o incidență considerabilă în afara frontierelor naționale. Voluntariatul transfrontalier prezintă un potențial important pentru educație, ocuparea forței de muncă și cetățenie. El poate îmbunătăți, de asemenea, înțelegerea reciprocă și contribui la dezvoltarea unei identități europene mai puternice.

1.2. Provocări pentru voluntariat

Pe baza unui studiu referitor la opt țări industrializate realizat de Universitatea Johns Hopkins⁵ și pe baza experienței Anului European 2011, până în prezent, am identificat obstacolele potențiale din calea voluntariatului, în special la nivel transfrontalier, ca fiind următoarele:

- **Absența unui cadru juridic clar:** aproape unul din cinci state membre nu dispune de un cadru juridic clar și de reguli clare pentru voluntari și activitățile de voluntariat.
- **Absența unor strategii naționale pentru promovarea activităților de voluntariat:** trebuie să fie create strategii naționale privind voluntariatul care să acopere următoarele aspecte: formarea profesională, alocațiile de concediu, securitatea socială, dreptul la prestații de șomaj pentru activitățile de voluntariat transfrontaliere, cazarea și rambursarea cheltuielilor mărunte.
- **Constrângerile financiare:** voluntariatul, deși este acordat în mod gratuit, implică totuși cheltuieli. Organizațiile bazate pe activități de voluntariat se confruntă adesea cu lipsa de finanțare durabilă iar concurența pentru fondurile disponibile este acerbă.
- **Necorelarea cererii cu oferta:** tendința sporită de a profesionaliza sectorul voluntariatului cauzează o anumită necorelare între nevoile organizațiilor de voluntariat și aspirațiile noilor voluntari. Voluntarii sunt disponibili pentru proiecte pe termen scurt, în timp ce organizațiile au nevoie ca persoanele să se angajeze pe termen lung.
- **Absența recunoașterii:** competențele dobândite prin intermediul activităților de voluntariat nu sunt întotdeauna suficient de recunoscute sau valorizate.
- **Obstacole fiscale:** statele membre aplică tratamente fiscale diferite veniturilor/alocațiilor voluntarilor și rambursării cheltuielilor suportate de aceștia în timpul misiunii lor. În consecință, voluntarii se pot confrunta cu obstacole fiscale atunci când exercită o activitate transfrontalieră.
- **Date insuficiente:** existența unor date comparabile mai bune privind voluntariatul în statele membre poate contribui la identificarea celor mai bune practici și ameliora elaborarea politicilor.

⁵ „Voluntariatul în Uniunea Europeană” (GHK 2010).

În 2006, statele membre au înregistrat unele progrese în privința acestor aspecte atunci când s-au angajat să coopereze la depășirea obstacolelor care afectează în mod direct sau indirect mobilitatea cetățenilor UE în scopul formării sau al evoluției profesionale, inclusiv în domeniul voluntariatului⁶. Rămân, însă, multe de făcut. Este necesar să se acorde o atenție deosebită promovării unui mediu propice activităților de voluntariat, care să asigure o egalitate de șanse în privința accesului și a participării tuturor cetățenilor.

1.3. Valoarea adăugată a voluntariatului

Voluntariatul contribuie la Strategia pentru creștere economică Europa 2020⁷, în special la obiectivul UE de a atinge o rată a ocupării forței de muncă de 75% până în 2020, prin sprijinirea cetățenilor în dobândirea de noi competențe și adaptarea la schimbările survenite pe piața muncii. Studiul realizat Universitatea Johns Hopkins, menționat anterior, a constatat că sectorul voluntariatului poate contribui cu până la 5% la produsul intern brut⁸. Acest lucru poate fi foarte important în perioadele de dificultăți economice și de austeritate. Solidaritatea este, de asemenea, sporită prin intermediul voluntariatului, întrucât oamenii învață cum să se adapteze la evoluția tehnologică, la globalizare și la îmbătrânirea populației.

Voluntariatul contribuie în mod direct la obiectivele-cheie ale politicilor UE, cum ar fi incluziunea socială, ocuparea forței de muncă, educația, dezvoltarea competențelor și cetățenia. Efectele sale pozitive sunt confirmate de noi indicatori care evaluează coeziunea socială sau fericirea, gradul de implicare, atitudinea activă și bunăstarea voluntarilor⁹. Acest lucru se aplică, de asemenea, activităților de voluntariat în domeniile cu mare intensitate cognitivă, precum educația și cercetarea, inclusiv în cadrul cooperării internaționale.

Implicarea Uniunii Europene în acțiunile de voluntariat aduce beneficii concrete. Acestea sunt cel mai evidente în promovarea voluntariatului transfrontalier și a mobilității voluntarilor în cadrul Uniunii Europene. În mod mai general, Uniunea Europeană poate fi un catalizator pentru dezvoltarea politicii în materie de voluntariat în anii care vin, care, în conformitate cu principiul subsidiarității, va avea loc la nivel de stat membru, în funcție de prioritățile naționale și de obiectivele strategice globale ale Uniunii Europene pentru deceniul următor.

Următorul capitol descrie modul în care Comisia susține în prezent sectorul voluntariatului și modalitatea în care aceasta prevede să abordeze problemele ridicate în viitor.

⁶ Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind mobilitatea transnațională în cadrul Comunității în vederea educației și formării profesionale: Carta europeană a mobilității, Doc. 2006/961/CE.

⁷ Comunicare a Comisiei. „Europa 2020: o strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii” – COM (2010) 2020 final din 3 martie 2010.

⁸ ["Measuring Civil Society and Volunteering"](#) (Evaluarea societății civile și a voluntariatului) (Universitatea Johns Hopkins 2007).

⁹ Cf. S. Hossenfelder, *On the problem of measuring happiness* (Cu privire la evaluarea fericirii), (3 februarie, 2011). Disponibil la SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1754423> care se referă, de asemenea, la activitățile de cercetare ale Comisiei internaționale privind măsurarea performanței economice și a progresului social instituită de Președintele francez în 2008 și la recenta abordare a *British Office for National Statistics* (Biroul britanic pentru statistici naționale) de evaluare a bunăstării cetățenilor.

2. POLITICILE EUROPENE ȘI VOLUNTARIATUL

2.1. Oportunitățile de finanțare a voluntariatului din fonduri UE

Instituțiile europene au recunoscut de mult importanța organizațiilor voluntare pentru a permite cetățenilor să acționeze în folosul comunităților lor și a oferi oportunități pentru implicarea cetățenilor într-un context european mai larg. Astfel, în prezent, UE oferă posibilități de finanțare pentru voluntari și activități de voluntariat în cadrul programelor descrise în continuare.

În cadrul programului „Tineretul în acțiune”¹⁰, Serviciul European de Voluntariat (SEV) oferă tinerilor cu vârste cuprinse între 18 și 30 de ani posibilitatea de a desfășura activități de voluntariat, pentru o perioadă de până la 12 luni, în afara țării lor de origine. În afară de serviciile aduse comunităților locale, SEV oferă voluntarilor posibilitatea de a dobândi noi competențe, de a învăța limbi străine și de a descoperi alte culturi.

Serviciul European de Voluntariat i-a oferit lui Costică, 27 de ani, un român cu deficiențe vizuale, posibilitatea de a petrece patru luni și jumătate ca voluntar la școala IRHOV pentru copiii cu deficiențe vizuale din Liège, Belgia. Costică a dirijat ateliere informatice, culturale și sportive pentru copii și a avut posibilitatea de a-și dezvolta competențele personale, sociale și profesionale prin experiență. În același timp, Costică a oferit un sprijin important comunității gazdă fiind un model pentru copiii cu deficiențe vizuale, și acționând ca o sursă de inspirație pentru părinții lor și pentru personalul școlar. În acest sens, voluntariatul în cadrul SEV este un mod de a fi activ în societate și de a-și exprima solidaritatea pentru tinerii europeni, intensificând, în același timp, capacitatea de inserție profesională a acestora.

Programul „Europa pentru cetățeni” al UE¹¹ sprijină o gamă largă de activități și de organizații în favoarea promovării unei cetățenii europene, de exemplu prin proiecte de înfrățire între orașe. În cadrul acestui program se acordă o atenție specială promovării voluntariatului. Într-adevăr, voluntariatul a fost stabilit ca o prioritate a programului pentru 2011.

„Carta comunităților rurale europene” (CERC), finanțată prin programul „Europa pentru cetățeni” este o cooperare între 27 de comunități rurale mici, câte una din fiecare stat membru al UE. Activitățile CERC sunt orientate spre crearea de oportunități de „a se întâlni în jurul mesei” oferind cetățenilor europeni posibilitatea de a interacționa la nivel transfrontalier și interpersonal, explorând teme și cooperând în domenii precum participarea la democrația locală, rolul tinerilor în democrația locală și bunăstarea persoanelor în vârstă. Activitățile se bazează în mare măsură pe participarea voluntarilor la organizarea de evenimente ale CERC și găsirea de cazare pentru invitați în localitatea gazdă.

Programul de învățare pe tot parcursul vieții¹² include programul Grundtvig care promovează participarea cetățenilor europeni la proiecte de voluntariat într-o țară europeană alta decât

¹⁰ Decizia nr. 1719/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 noiembrie 2006, JO L 327, 24.11.2006, p. 30-44.

¹¹ Decizia nr. 1904/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006, JO L 378, 27.12.2006, p. 32-40.

¹² Decizia nr. 1720/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 noiembrie 2006, JO L 327 din 24.11.2006, p. 45.

propria lor țară, permițându-le să învețe și să-și împărtășească cunoștințele și experiențele dincolo de frontiere.

Muzeul din Manchester și Muzeul de Arte Frumoase din Budapesta au elaborat un proiect Grundtvig de voluntariat al persoanelor în vârstă, cu accent asupra incluziunii persoanelor cu vârsta de minimum 50 de ani. În centrul acestui proiect a fost un program de schimb, în care șase voluntari din ambele muzee au participat la vizite reciproce la fiecare muzeu și au avut posibilitatea de a desfășura activități de voluntariat în altă țară. Acest proiect a creat o platformă pentru schimbul de cele mai bune practici între muzee care lucrează cu voluntari din diferite țări europene.

În plus față de programele care vizează în mod direct voluntarii și activitățile de voluntariat, UE oferă voluntarilor o gamă largă de programe de finanțare accesibile în domeniul distribuirii de alimente, al excluziunii sociale și al discriminării, al egalității de șanse între femei și bărbați, al prevenirii consumului de droguri, al asistenței pentru victimele infracțiunilor¹³, al sănătății publice, al protecției consumatorului și a mediului și al combaterii schimbărilor climatice.

Comisia este hotărâtă să sensibilizeze cetățenii UE și părțile interesate cu privire la diferite programe de finanțare care pot fi folosite de către voluntari și pentru activitatea de voluntariat. Aceasta va asigura ca oportunitățile de finanțare pentru sectorul de voluntariat să fie exploatate pe deplin.

2.2. Dimensiunea societală a voluntariatului

2.2.1. Voluntariatul ca o expresie a cetățeniei europene

Voluntariatul este strâns legat de obiectivele politice generale ale Comisiei de a consolida cetățenia Uniunii și de a plasa cetățenii în centrul procesului de elaborare a politicilor UE¹⁴. Voluntariatul poate completa drepturile acordate cetățenilor și promova participarea activă a acestora în societate. Acesta este, în special, cazul pentru voluntariatul transfrontalier, care oferă o posibilitate de învățare interculturală și de dezvoltare a unei identități europene.

În plus, activitatea de voluntariat reprezintă un element de inovare socială care poate mobiliza creativitatea cetățenilor în materie de elaborare a unor soluții și de mai bună utilizare a resurselor limitate¹⁵.

Comisia va continua să sprijine sectorul voluntariatului prin intermediul programelor sale de finanțare și prin programele din cadrul politicii de coeziune a UE din diferite domenii strategice.

¹³ Peste 20 000 de voluntari lucrează pentru organizațiile de sprijinire a victimelor în Europa [Consolidarea drepturilor victimelor în UE, COM (2011) 274 final din 18.5.2011, p. 5].

¹⁴ „Orientări politice pentru viitoarea Comisie (2009-2014)” (2009).

¹⁵ "Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union" (BEPA 2010). (Consolidarea capacităților persoanelor, punerea în practică a schimbărilor: inovarea socială în Uniunea Europeană – BEPA 2010). Sprijinită de cel de-Al șaptelea program-cadru de cercetare, Comisia Europeană intenționează să sprijine crearea unei „platforme sociale” pentru serviciile sociale inovatoare, care va aborda, de asemenea, rolul activității de voluntariat în sectorul serviciilor.

Ea va asigura desfășurarea în continuare a inițiativelor de promovare a voluntariatului transfrontalier în contextul Anului European al Cetățenilor 2013.

2.2.2. Voluntarii asigură coeziunea societății

Voluntariatul favorizează coeziunea socială și incluziunea socială. Voluntariatul implică împărtășirea și sprijinirea celorlalți, contribuind în acest sens la dezvoltarea solidarității. Activitățile de voluntariat sporesc toleranța popoarelor față de grupurile defavorizate din societate și contribuie la reducerea rasismului și prejudecăților.

Voluntariatul a fost, de asemenea, recunoscut ca fiind vectorul unor noi posibilități de învățare pentru persoanele în vârstă și persoanele cu handicap, oferindu-le, în același timp, posibilitatea de a contribui la modelarea societăților noastre. În același timp, activitățile de voluntariat pot îmbunătăți înțelegerea între generații atunci când tinerii și vârstnicii lucrează împreună și se sprijină reciproc.

La nivel individual, voluntariatul poate fi un mijloc pentru cetățeni de a dobândi competențe sociale, de a juca un rol util, precum și de a se conecta sau reconecta cu societatea. La nivel societal, acesta poate fi un instrument de emancipare a cetățenilor, în special pentru grupurile defavorizate ale societății.

În egală măsură, activitatea de voluntariat în domeniul mediului joacă un rol important în protejarea și îmbunătățirea mediului pentru generațiile prezente și viitoare, contribuind, în același timp, la sporirea sensibilizării cu privire la problemele de mediu și a probabilității de a aplica practici ecologice¹⁶. De exemplu, în Regatul Unit, *British Trust for Conservation Volunteers* (BTCV) colaborează cu peste 300 000 de voluntari în fiecare an iar în Slovacia, voluntariatul în domeniul mediului reprezintă 13,3% din ansamblul voluntariatului¹⁷.

Pentru a spori sensibilizarea și a aborda problema deșeurilor marine în mările și oceanele noastre, fundația internațională Surfrider organizează anual „Inițiativele oceanice: cea mai importantă mobilizare ecocetățenească din Europa”, implicând 40 000 de voluntari, repartizați pe mai mult de 1 000 de activități de curățare a plajelor, lacurilor, râurilor și a fundului oceanic în Europa și în restul lumii¹⁸.

Comisia poate înainta propuneri care să acopere în mod specific voluntariatul în cadrul strategiei UE pentru ocuparea forței de muncă, în lupta sa împotriva sărăciei și excluziunii sociale și în contextul inițiativei Comisiei intitulată „Noi competențe pentru noi locuri de muncă”.

¹⁶ Voluntariatul și mediul:
http://community.cev.be/download/130/434/Fact_sheet_DG_ENV_environment.pdf

¹⁷ CSVnet – *National Coordination Body of Voluntary Support Centres* (Centrele organismului național de coordonare a sprijinului voluntar) 2009. „*Brief compendium of the research: Volunteering across Europe. Organisations, promotion, participation*” (Scurt rezumat al cercetării: voluntariatul în Europa. Organizații, promovare, participare), p.17.

¹⁸ Dosarul de presă al inițiativelor oceanice 2011:
http://www.surfrider.eu/fileadmin/documents/io11/dp/20110228_DP-IO2011_EN.pdf

2.2.3. Educație și voluntariat

Activitățile de voluntariat pot constitui fie activități de învățare structurate (așa-numitele activități de învățare non-formală) la care voluntarul participă în mod intenționat fie activități de învățare neintenționate și nestructurate (așa-numitele activități de învățare informală). În ambele cazuri, învățarea voluntarilor nu este, de obicei, certificată. Recunoașterea voluntariatului ca formă de învățare este, prin urmare, o prioritate a acțiunii UE în domeniul educației și formării. Pe baza principiilor comune adoptate de către Consiliu în 2004¹⁹, Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale (Cedefop) a publicat „Orientările europene pentru validarea învățării non-formale și informale”, care oferă un instrument pentru dezvoltarea practicilor de certificare luând în considerare, de asemenea, sectorul voluntariatului.

Mobilitatea în scop educațional reprezintă o modalitate în care cetățenii își exercită dreptul de liberă circulație în interiorul UE. Voluntariatul transfrontalier este un exemplu de astfel de mobilitate în scop educațional.

Comisia lucrează la o propunere de recomandare a Consiliului privind validarea învățării non-formale și informale care include dimensiunea voluntariatului.

La nivel practic, experiența activității de voluntariat și competențele dobândite prin intermediul voluntariatului pot fi prezentate în documentele Europass²⁰ și vor fi integrate în viitor în „pașaportul european al competențelor”.

2.2.4. Tineretul și voluntariatul

Participarea activă a tineretului la viața societății poate fi încurajată prin voluntariat. În cazul în care tinerii sunt bine informați despre voluntariat și au experiențe pozitive în calitate de voluntari, există șanse ca ei să continue să fie voluntari activi pe întreaga durată a vieții lor, încurajând alți tineri să devină voluntari la rândul lor.

Comisia a ales activitățile voluntare pentru tineret ca fiind una dintre prioritățile procesului de cooperare în domeniul politicii pentru tineret, care a fost lansat în 2001, precum și ale metodei deschise de coordonare privind tineretul care a urmat. În cadrul noii strategii a UE privind tineretul, voluntariatul a fost recunoscut ca unul din domeniile strategice esențiale care afectează tinerii europeni²¹.

Recomandarea Consiliului privind mobilitatea tinerilor voluntari își propune să impulsioneze cooperarea între organizatorii de activități de voluntariat din statele membre ale UE. Aceasta

¹⁹ Concluzii ale Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului privind principiile europene comune pentru identificarea și validarea învățării non-formale și informale (mai 2004).

²⁰ Decizia nr. 2241/2004/CE a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui cadru comunitar unic pentru transparența calificărilor și competențelor (Europass), JO L 390, 31.12.2004, p. 6-20.

²¹ O strategie a UE pentru tineret - investiție și mobilizare – O metodă deschisă de coordonare reînnoită pentru abordarea provocărilor și oportunităților tineretului, COM(2009) 200 final din 27.4.2009.

invită organizațiile societății civile și autoritățile publice să dezvolte activități de voluntariat și să deschidă aceste activități tineretului din alte țări ale UE²².

Voluntariatul tinerilor contribuie la inițiativa emblematică „Tineretul în mișcare”²³ a Strategiei Europa 2020, punând tinerii în centrul viziunii UE a unei economii bazate pe cunoaștere, inovare, un nivel ridicat de educație și de competențe, pe o piață a muncii favorabilă incluziunii și a pe o implicare activă în societate.

În 2012, statele membre vor transmite un raport Comisiei cu privire la punerea în aplicare a strategiei UE pentru tineret și a recomandării privind mobilitatea tinerilor voluntari în Uniunea Europeană. Pe această bază, Comisia va prezenta propuneri pentru o dezvoltare ulterioară.

2.2.5. Sportul și voluntariatul

Articolul 165 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene invită UE să țină seama de structurile bazate pe activitățile de voluntariat în promovarea sportului european.

În 2002, statele membre au recunoscut contribuția semnificativă a activității de voluntariat în sectorul sportiv și valoarea sa economică în „Declarația de la Aarhus privind activitățile de voluntariat în sectorul sportiv”. Voluntariatul a fost, de asemenea, unul dintre punctele esențiale abordate în Cartea albă a Comisiei privind sportul, din 2007, care a revelat că activitățile de voluntariat din sectorul sportiv întăresc coeziunea și incluziunea socială, promovează democrația locală și cetățenia și oferă oportunități pentru educația non-formală²⁴. În mai 2011, Consiliul a identificat voluntariatul în sectorul sportiv ca una dintre temele prioritare pentru cooperarea la nivelul UE în rezoluția sa privind un plan de lucru al UE pentru sport.

Sectorul sportiv este în măsură să mobilizeze mai mulți voluntari decât orice alt sector. În majoritatea statelor membre, mișcarea sportivă nu ar exista fără voluntariat. Cu toate acestea, diferențele între statele membre sunt foarte mari, unele dintre ele având niveluri foarte scăzute de voluntariat în sectorul sportiv²⁵. Statele membre cu un nivel ridicat al voluntariatului în sport tind să aibă o puternică cultură a voluntariatului și structuri adecvate, dar și sprijinul autorităților publice²⁶.

În cadrul Acțiunii pregătitoare în domeniul sportului pentru 2010, Comisia finanțează patru proiecte pilot privind voluntariatul și sportul.

²² Recomandare a Consiliului privind mobilitatea tinerilor voluntari în Uniunea Europeană, 2008/C 319/03 din 13.12.2008.

²³ „Tineretul în mișcare” - o inițiativă de eliberare a potențialului tinerilor de a realiza o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în Uniunea Europeană, COM(2010) 477 final din 15.9.2010.

²⁴ Cartea albă privind sportul COM (2007) 391 final din 11.7.2007.

²⁵ „Voluntariatul în Uniunea Europeană” (GHK 2010), p. 216.

²⁶ „Voluntariatul în Uniunea Europeană” (GHK 2010), p. 214-215, care face referire, de asemenea, la venitul organizațiilor sportive.

2.2.6. Voluntariatul de întreprindere ca o expresie a responsabilității sociale corporative

Ca o expresie a responsabilității lor sociale, atât sectorul privat, cât și cel public pot juca un rol important în promovarea activităților de voluntariat. Prin investiții în voluntariatul de întreprindere, ele nu numai că aduc servicii „bune” comunității locale, dar, în același timp, își îmbunătățesc imaginea și reputația, participă la crearea unui spirit de echipă, îmbunătățesc satisfacția la locul de muncă și sporesc productivitatea permițând, în același timp, angajaților sau funcționarilor să își dezvolte noi competențe.

În 2011, Comisia a lansat inițiative care vizează promovarea voluntariatului în rândul personalului său. Acestea includ resurse web intranet pentru personal cu informații privind posibilitățile de voluntariat, bune practici, precum și orientări practice pentru personalul care dorește să se angajeze în activități de voluntariat²⁷.

2.2.7. Relațiile UE cu țările terțe și voluntariatul

2.2.7.1. Promovarea mobilității voluntarilor din țările terțe în UE

Avantajele reciproce ale voluntariatului care decurg din migrarea voluntarilor din țările terțe către UE ar trebui să fie, de asemenea, recunoscute. În acest context, Directiva 2004/114/CE²⁸ a Consiliului creează un cadru de referință pentru condiții minime comune de intrare și de ședere a voluntarilor din țări terțe care nu depinde de situația pieței forței de muncă din țara gazdă. Punerea în aplicare a acestor dispoziții este opțională pentru statele membre.

În 2011, Comisia va publica un raport privind aplicarea Directivei 2004/114/CE a Consiliului și va examina dacă este cazul să propună modificări.

2.2.7.2. Ajutorul umanitar și voluntariatul

Domeniul în care europenii consideră că voluntarii joacă cel mai important rol este cel al solidarității și al ajutorului umanitar, iar Comisia Europeană s-a angajat să ia opiniile cetățenilor în serios: în temeiul articolului 214 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia pregătește instituirea unui corp voluntar european de ajutor umanitar care va servi drept cadru pentru contribuțiile comune ale voluntarilor europeni la operațiunile de ajutor umanitar ale Uniunii Europene²⁹.

Acest nou organism va oferi voluntarilor din diferitele state membre o oportunitate de a lucra împreună la un proiect comun privind ajutorul umanitar al UE ca o expresie tangibilă a solidarității lor cu populațiile aflate la nevoie. Se așteaptă, de asemenea, ca acesta să

²⁷ A se vedea <http://myintracomm.ec.europa.eu/serv/en/Volunteering/> Este, de asemenea, oportun să se precizeze că personalul Comisiei organizează și administrează inițiative caritabile, precum Schuman Trophy, campania „Shoebox for the homeless”(Cutia de pantofi pentru persoanele fără adăpost), grupul de sprijin pentru bolnavii de cancer, delegația UE din cadrul asociației ATD Quart Monde sau asociația recent creată GIVE EUR-HOPE.

²⁸ Directiva 2004/114/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 privind condițiile de admitere a resortisanților țărilor terțe pentru studii, schimb de elevi, formare profesională neremunerată sau servicii de voluntariat; JO L 375 din 23.12.2004, p. 12.

²⁹ Modalități de exprimare a solidarității cetățenilor Uniunii Europene prin intermediul voluntariatului: primele reflecții privind un Corp voluntar european de ajutor umanitar, COM (2010) 683 final din 23.11.2010.

contribuie la crearea de noi oportunități pentru participarea cetățenilor europeni, în special în rândul tinerilor. Utilizarea de voluntari europeni este menită, de asemenea, să consolideze capacitățile la nivel local, un domeniu în care activitatea de voluntariat poate aduce o schimbare reală. Ajutorul voluntarilor în pregătirea pentru apărarea împotriva catastrofelor și la activitățile de recuperare va contribui, în special, la stabilirea bazelor pentru procesele de dezvoltare durabilă legate de operațiunile UE anterioare și posterioare crizelor în domeniul ajutorului umanitar.

În 2011, Comisia finanțează proiecte pilot care vizează selectarea, formarea și mobilizarea primilor voluntari ai Corpului voluntar european de ajutor umanitar. Rezultatele acestei faze pilot și rezultatul studiilor și consultărilor și al evaluării impactului pe baza anilor de experiență ai organizațiilor naționale și internaționale, vor permite Comisiei să adopte o propunere de regulament de înființare a Corpului voluntar european de ajutor umanitar în 2012.

2.2.7.3. Politicile de dezvoltare și voluntariatul

Voluntarii pot juca un rol important în cooperarea pentru dezvoltare, fie în calitate de voluntari individuali fie în cadrul activităților desfășurate de organizațiile societății civile. În general, voluntariatul sporește eficacitatea eforturilor depuse de aceste organizații și confirmă caracterul lor nelucrative.

Comisia nu susține în mod direct voluntarii individuali, ci o face în mod indirect, prin utilizarea instrumentelor juridice și financiare ale UE în vederea sprijinirii proiectelor care acționează în favoarea organizațiilor societății civile. Aceste grupuri contribuie din ce în ce mai mult la conceperea politicilor de dezvoltare în ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, în special prin împărtășirea mai multor responsabilități în ceea ce privește reducerea sărăciei. Deși Comisia se bazează în mare măsură pe organizațiile societății civile în punerea în aplicare a politicii generale a UE în materie de dezvoltare, în ultimă instanță este la latitudinea acestor organizații să decidă dacă să recurgă sau nu la serviciile de voluntari, mai degrabă decât la personalul profesional salariat, fie în Europa sau în lume.

3. CONCLUZII: PERSPECTIVE

Voluntariatul face parte din structura noastră socială. Acesta sprijină valori fundamentale de incluziune și de cetățenie. Acesta este motivul pentru care Comisia Europeană subliniază importanța voluntariatului în cursul Anului european al voluntariatului 2011. Comisia lucrează în cooperare cu toate părțile interesate relevante pentru a asigura o moștenire semnificativă și durabilă a anului european.

Următoarele concluzii vor fi completate și elaborate mai amănunțit în cursul anului european:

- Voluntariatul reprezintă un important creator de capital uman și social, o cale către integrare și ocupare a forței de muncă și un factor-cheie pentru îmbunătățirea coeziunii sociale. El reprezintă o expresie deosebit de vizibilă a cetățeniei europene, întrucât voluntarii contribuie la modelarea societății și la ajutorarea persoanelor aflate la nevoie.
- Potențialul său poate fi dezvoltat în continuare în cadrul Strategiei Europa 2020 pentru creștere economică. Voluntarii sunt o resursă

importantă în economia și societatea noastră, dar nu trebuie să fie considerați ca o alternativă la o forță de muncă regulată.

- Prin promovarea voluntariatului transfrontalier în colaborare cu statele membre și prin programele de finanțare ale UE, UE favorizează mobilitatea și învățarea interculturală ale cetățenilor săi și consolidează identitatea lor europeană.

Recomandări strategice pentru statele membre

În conformitate cu principiul subsidiarității, Comisia nu intenționează să promoveze un model unic al voluntariatului sau să armonizeze culturile de voluntariat la nivel local și regional. Cu toate acestea, Comisia recomandă ca statele membre să optimizeze utilizarea voluntariatului în următoarele moduri:

- În țările care nu dispun de un cadru al voluntariatului și în cazul în care există o tradiție sau cultură slabă a voluntariatului, stabilirea unor cadre legale ar putea oferi stimulente în vederea sprijinirii dezvoltării activității de voluntariat.
- Cercetarea și colectarea de date privind voluntariatul ar trebui să fie încurajate la nivel național. În acest context, se recomandă utilizarea Manualului privind măsurarea activității de voluntariat al Organizației Internaționale a Muncii (OIM) și a Manualului Organizației Națiunilor Unite privind organizațiile non-profit.
- Recunoașterea competențelor și a calificărilor dobândite prin intermediul voluntariatului ca experiență de învățare non-formală este esențială pentru motivarea voluntarilor și crearea unor punți de legătură între activitatea de voluntariat și educație.
- Statele membre trebuie să elimine ultimele obstacole care împiedică în mod direct sau indirect activitățile de voluntariat în general și voluntariatul transfrontalier în special.
- Statele membre sunt invitate să deschidă programele naționale de voluntariat pentru voluntariatul transfrontalier și să contribuie astfel la dezvoltarea voluntariatului în Uniunea Europeană.

Acțiuni concrete pentru recunoașterea și promovarea voluntariatului la nivelul UE:

UE se angajează să asigure monitorizarea pe termen lung a Anului european al voluntariatului 2011 și să continue dialogul cu părțile interesate relevante în diferitele domenii strategice legate de voluntariat.

- Comisia va propune crearea unui Corp voluntar european de ajutor umanitar în 2012.
- Programele de finanțare ale UE în diferite domenii strategice vor acorda mai multă importanță voluntarilor și vor promova voluntariatul transfrontalier.

- Comisia va permite cetățenilor UE și părților interesate să aibă o viziune de ansamblu asupra diferitelor programe de finanțare care pot fi folosite de către voluntari și pentru activitățile de voluntariat.
- Comisia intenționează să analizeze în continuare posibilitățile de a consolida legătura între activitatea de voluntariat și sănătatea/bunăstarea, având în vedere, în mod deosebit, îmbătrânirea societății.
- Pe baza rapoartelor statelor membre privind punerea în aplicare a recomandării privind mobilitatea tinerilor voluntari în 2012, Comisia va prezenta propuneri privind dezvoltarea viitoare.
- Comisia poate înainta propuneri care să acopere în mod specific voluntariatul în cadrul strategiei UE pentru ocuparea forței de muncă, în lupta sa împotriva sărăciei și excluziunii sociale și în contextul inițiativei Comisiei intitulată „Noi competențe pentru noi locuri de muncă”.
- Comisia pregătește în prezent o propunere de recomandare a Consiliului privind validarea învățării non-formale și informale care include recunoașterea competențelor dobândite prin intermediul voluntariatului.
- Viitorul „pașaport european al competențelor” va permite cetățenilor să țină o evidență a aptitudinilor și a competențelor dobândite prin intermediul voluntariatului.
- Comisia va acorda Anului european al cetățenilor (2013), în curs de pregătire, o dimensiune de voluntariat adecvată, promovând, în special, voluntariatul transfrontalier.